

Управління культури і туризму Черкаської облдержадміністрації

Обласна універсальна наукова бібліотека
імені Тараса Шевченка

Жашківська центральна районна бібліотека

**Формування та використання
бібліотечного фонду сільських бібліотек
(з досвіду роботи Жашківської ЦБС)**

Черкаси – 2009

Мережа бібліотек в сільській місцевості Жашківського району налічує 31 бібліотеку-філіал. Кожна з них є осередком духовності свого регіону.

Суспільне визнання і авторитет бібліотеки визначається кількістю та якістю бібліотечних фондів, ступенем задоволення інформаційних потреб користувачів.

Бібліотечний фонд сільських бібліотек-філіалів нараховує 255537 примірників. В цілому він не відповідає вимогам сьогодення, читачі поставлені в залежність від застарілого фонду.

Поточне комплектування за останні роки позитивно вплинуло на поліпшення формування ресурсно-інформаційної бази бібліотек. Разом з тим, поповнення бібліотечних фондів літературою державного замовлення та з обмінно-резервного фонду НПБУ є недостатнім. Тому бібліотеки ЦБС шукають інші джерела і мають в цьому певний досвід.

Значна частина бібліотек знаходить можливість формувати свої фонди за рахунок залучення місцевих ресурсів, шукають інші джерела фінансування – проводять акції “Подаруй бібліотеці книгу”, “Поверни бібліотеці книгу”. Певне місце відводиться спонсорській підтримці бібліотек. (Таблиця №1).

За рахунок місцевого бюджету поповнили свої фонди новими виданнями Нагірнянська, Скибинська, Соколівська, Новогребельська, Конельськопопівська, Бузівська, Олександрівська, Охматівська, Житницька сільські бібліотеки-філіали. Спонсорську підтримку отримала Новогребельська сільська бібліотека в кількості 57 книг на суму 1469 грн від приватного підприємця В. Вусика.

Тихохутірська сільська бібліотека налагодила зв'язки з видавництвами і отримала в дарунок книги від видавництва ім. Олени Теліги, “Смолоскип” та від Союзу українок-американок в кількості 90 примірників на суму 850 грн.

В бібліотеках на окремих полицях, стелажах пропонуються подаровані книги, де зазначено дарувальника.

Враховуючи реальні фінансові можливості, працівники бібліотек дуже вважено підходять до придбання літератури. Проводиться постійне вивчення інтересів читачів через міні-анкетування, індивідуальне усне опитування, вивчення обліку незадоволеного попиту, записів у зошити пропозицій та побажань тощо.

В результаті вивчення інтересів і запитів користувачів відбулося більш якісне формування фонду, нові надходження поповнились галузевою літературою, на яку був найбільший попит, зокрема виданнями з питань історії України, економіки, бізнесу, юриспруденції. Придбано енциклопедичну, довідкову літературу та навчальні посібники, які доповнюють програми шкільних предметів, зокрема з історії, літератури, з української мови, фізики, хімії, математики.

“Подаруй бібліотеці книгу”

Поповнились фонди українськими виданнями, які включені в навчальні програми, зокрема творами сучасних авторів О. Забужко, М. Матіос, В. Слапчука, Н. і С. Д'яченків.

Добре укомплектовані періодичними виданнями (по 14-11 примірників) такі бібліотеки-філії: Баштєчківська, Бузівська, Житницька, Конельськопопівська, Скибинська, Тетерівська, Нагірнянська, Леміщанська. В інших бібліотеках системи ця кількість становить 2-4. Негативно вплинув на кількість передплачуваних видань ріст цін. (Таблиця №3).

Значний вплив на стан бібліотечного фонду має робота по його очищенню. Щорічно книжкові фонди сільських бібліотек-філій звільняються шляхом списання застарілої та зношеної літератури в результаті їх вивчення, планових переобліків.

За ці роки з фондів СБФ списано 21777 прим. документів, що складає 22,3% до надходження. (Таблиця №2).

Проте пасивний фонд становить ще значну частину і не сприяє задоволенню сучасних запитів читачів. Тому бібліотечні працівники ЦБС цілеспрямовано працюють у плані якісного комплектування бібліотечних фондів та вивченні ефективності їх використання. (Таблиця №4).

Зокрема, спрямовують свою діяльність на більш повне розкриття наявних інформаційно-документних ресурсів різними формами популяризації книг: презентації книг, виставки-портрети, виставки однієї книги, виставки-реклами, ви-

ставки, на яких експонується забута література, книги, що мало використовуються, виставки нових надходжень тощо.

Книжкова виставка БФ с. Нова Гребля

Популяризуючи літературу шляхом проведення масових заходів, особлива увага приділяється творам місцевих авторів, як презентація книг краєзнавця Ю. Артеменка “Докія Гуменна повертається на Батьківщину”, доктора історичних наук С.І. Горошка “Голодомор на Жашківщині”, “Жашківщина: минуле і сьогодення”, Л.Г. Череватенка “Життєві дороги ветерана Великої Вітчизняної війни”, збірки поезії О. Чорної, Фросини Мороз “Поезії” та ін. Літературні години присвячені життю і творчості уродженців краю – Д. Гуменної, О. Левади, Порфирія Демущького, П. Власюка.

Ще одним із таких заходів Тетерівської СБФ було літературно-мистецьке свято “Поезія – це завжди неповторність”, на якому відбулася зустріч з поетесою М. Павленко-Кравченко – землячкою, мешканкою Києва. На святі автор

представляла свої вірші, розповідала про свої творчі задуми. Звучали музичні вітання поетесі.

Учасники таких заходів, гостя вечора дарують бібліотеці свої твори і цим сприяють поповненню фонду бібліотек-філіалів красназничими виданнями, які активно використовуються читачами.

Зустріч з поетесою М. Павленко-Кравченко

Виконуючи традиційні функції, накопичуючи знання і зберігаючи культурне надбання, сільські бібліотеки стають інформаційними центрами, зміцнюють стосунки з владою та громадськими організаціями, ведуть цілеспрямовану роботу по формуванню та використанню книжкових фондів, створенню сприятливого клімату навколо своєї діяльності, що на практиці дозволяє розширювати коло користувачів.

Удосконаленню комплектування та використання книжкових фондів СБФ сприяють семінари, практикуми, практична допомога на місцях, розгляд даного питання на засіданнях ради при директорів тощо.

Бібліотечна громада Жашківщини усвідомлює, що розвиток, оновлення і активне використання фондів є пріоритетним у їх роботі, оскільки від їхнього якісного складу, відповідності сучасному розвитку суспільства залежить престиж бібліотеки.

Поповнення фондів книгами СБФ

	2005		2006		2207		2008	
	Кількість	Сума (грн)	Кількість	Сума (грн)	Кількість	Сума (грн)	Кількість	Сума (грн)
Всього:	669	7743	2470	28574	1001	12433	734	14640
в т. ч.: Комплектування за Держ. програмами, надходж. з обл. бібліотек	456	5249	1687	21298	76	2548	234	4968
За рахунок місцевих бюджетн. коштів (районний, сільські бюджети)	213	2494	192	2300	100	1700	443	8203
Обмінно-резервний фонд Національної парламентської б-ки України	-	-	576	4798	735	7335	-	-
Подарункові, спонсорська та благодійна допомога	-	-	15	178	90	850	57	1469

Таблиця №2

Вибуття документів з фондів СБФ

	Списано 2005 книг та брошур		Списано 2006 книг та брошур		Списано 2007 книг та брошур		Списано 2008 книг та брошур	
	Кількість	Сума (грн)	Кількість	Сума (грн)	Кількість	Сума (грн)	Кількість	Сума (грн)
Всього:	5164	4600	6659	5377	7317	4577	2637	2125
Зношені	2776	3013	4342	4035	2547	1812	1497	1631
Застарілі	2379	1482	2317	1342	4770	2765	1140	494
Не повернуті читачами, які померли	9	1115	-	-	-	-	-	-

Таблиця №3

Передплата періодичних видань СБФ

	2005		2006		2007		2008	
	Кількість	Сума (грн)	Кількість	Сума (грн)	Кількість	Сума (грн)	Кількість	Сума (грн)
За рахунок місцевих бюджет. коштів (районний, сільський бюджети)	58	2101	67	5375	73	4509	130	9542

Використання книжкового фонду СБФ

	2005	2006	2007	2008
Книговидача	329680	355327	355588	332773
Читаність	18,6	20,0	20,0	19,3
Обертаність	1,1	1,0	1,0	1,3

Підготувала

С.І. Мамкіна,
завідувачка методичного відділу
Жашківської ЦРБР.П. Круценко,
провідний методист ОУНБ
імені Тараса Шевченка

Редактор

Г.С. Круглякова

Відповідальний за випуск

К.С. Бугаєнко

Комп'ютерний набір

Г.П. Степаненко